

vstrek, četrtak in sobota
izhaja in volja v Mari-
gora brez pošiljanja na
dom za vse leto 5 gl. — k.
za pol leta 4 „ „ „ „
za četrt leta 2 „ „ „ „

Po pošti:
za vse leto 10 gl. — k.
za pol leta 5 „ „ „ „
za četrt leta 2 „ „ „ „

Vrednitišvo in opravišništvo
je na stolnem trgu (Dom-
platu) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniła:
Za naradno dvestopno
vrsto se plašje
6 kr., če se natišne likrat,
5 kr. če se tiška žkrat,
4 kr. če se tiška žkrat
veče pišmenke se plaču-
jejo po prostoru.
Za vsak tišek je plačajo-
kolek (štempelj) za 30 k.
Kokopisi se ne vračajo-
kopisi naj se blagovoljno
frankujejo.

Št. 141.

V Mariboru 2. decembra 1869.

Tečaj II.

Iz Dol poleg Idrije, 24. nov. [Izv. dop.]

Štajerskim národnim poslancem — in goriškima, gosp. dru. Tonkli-ju in Žigon-u! — Tudi po naših planinah so odmevali vaši krepki glasi v deželnem zboru štajerskem in goriškem o pravičnih tirjatvah Slovencev. Izrekamo vam iskreno hvalo za junaško postopanje; vedno bomo kakor naše sive skale stali za vami, dokler dosežemo od Boga nam dane pravice. — Srb pravi: če nas je malo, pa smo ljudi — tudi nas je malo pa krepki národ smo, in s združenimi močmi hočemo delati, živeti. — Živela zedinjena Slovenija!

Janez Žakelj, župan. Luka Rejc, Tomaž Cigale, svetovalca.

Njegovo Veličastvo,

naš presvitli cesar in ustavni vladar Franc Jožef I. bo bržkone že zopet stopil na domačo, lastno zemljo, ko pridejo te vrstice našim bralcem pred oči. Z dolžega pota v vzhodne kraje se zopet vrne med svoje narode. Iz onih svetih krajev, kjer se je pred 18 stoletji oklical božanski nauk: „Ljubite se med seboj!“, vrnil se je zopet v svojo državo, ktera tega nauka nikdar morebiti ni bila bolj potrebna kakor zdaj. Ne bomo se spuščali v posameznosti njegovega potovanja. Čas in poslušna peresa nam bodo razkrila, ali je našel v vzhodu priliko opazovati, kako naj se narodi ne vladajo, ali je iskal in našel zvez z drugimi državami in še marsikaj. Tudi ne bomo vprašali po mogočem vtisu, kterege je morala imeti na vsacega opazovalca veličastna prikazen, da je človeški um in človeška delavna roka združila in človeškemu napredku odprla dva morja, kterih niso ločili belo-zeleno ali črno-žolto pobarvane trohjljive pregraje, ampak med ktera je bila stvarnikova roka položila neizmerne skaline in puščave z vsemi svojimi strahovi, človeška neumnost in sebičnost pa — kar je še huje — polno kopico predsedkov in vraž.

Ko se je pred nekterimi tedni ustavni nositelj in zastopnik avstrijske državne ideje poslovil za nekoliko časa od svojih narodov, gotovo je vzel najgorkejša voščila in najboljše želje svojih ljudstev seboj na pot. Vračaje se v svoje države, našel bo sicer marsikaj spremenjenega, našel pa bo gotovo glede svoje visoke osebe in glede svoje rodovine nespremenjena srca, iz kterih so izvirala ona voščila. Našel bo še nekaj. Že pred njegovim odhodom so bili, ki bi bili najraje videli, da bi bil prevzvišeni monarh ostal med svojimi narodi. Če bi ne jemali v poštev Čehov, ki ne priznavaje sedanje ustave in njenih odgovornih izvrševalcev hoté svoje dogovore direktno sklepati s

krono samo, čutila se je tudi v ustavi bliže stoječih krogih gotovo lojalna želja, naj bi ustavni vladar v tako važnih časih ne hodil iz svojih držav. Radostno pa so tudi ti podvrgli svoje želje visoki volji vladarjevi. To posebno zato, ker so imeli teoretično čisto opravičeno misel, da bo ustavno ministerstvo s pomočjo postav in ustave, ktero si je takorekó samo napravilo in vstvarilo po svojih željah, in s pomočjo obširnih vladarjevih pooblastil vedelo nekoliko tednov brez posebne škode krmiliti avstrijsko državno ladjo. To upanje se ni potrdilo. Njegovo veličastvo bo vračaje se od suečkih svečanosti našlo, da vsa ustava in vsa še tako obširna pooblastila Njega ne morejo nadomestiti. Da ne postanemo preobširni in se ne zamotamo v sitnosti, hočemo pokazati samo na Dalmacijo. Res je vlada mogočno zavihtela meč, kterege jej je bil cesar pri odhodu prepustil. A rabila ga je tako nevkretno, da je obrezala ne le one, ktere bi bila imela z njim braniti, ampak tudi samo sebe in nenavadno orožje denes skrhano leži pred vladnimi nogami. Vlada, ki je dalmatinske homatija zakrivila, ki se je lotila to stvar rešiti in in vsaj potlačiti, če že ne rane zaceliti, denes ne vé ne kam ne kako. Z obširnimi pooblastili preskrbljena vlada komaj čaka vladarja, da se iznebi svojih pooblasti in da cesar popravi, kar je ona zagazila. Upamo, da stvari v Dalmaciji niso še tako zavožene, da bi ne bilo rešenja; upamo, da bodo cesarjevi sklepi vedeli pomiriti provincijo, ki je vedno zvesto stala okolo njegovega prestola. Ali če to tudi že srečno izide, razkrilo je ravno dalmatinsko vprašanje rano, ki mora vsacega Avstrijanca v srce zaboleti. Kdor količkaj pozorno opazuje izjave, ki so na dan prišli pri razgovorih o Dalmaciji, moral je opaziti, da se avstrijska misel bolj in bolj pogublja, in da če bo tako naprej šlo, se popolnem razgubé upanja, ktera so stavili narodi in posamezniki v državno misljo avstrijsko. Ministri se bodo zdaj cesarju bližali in mu predložili prestolen govor, o katerem so se baje po dolgem pričkanji med seboj porazumeli. Če kdaj je zdaj čas in sicer skrajni čas, da cesar odločno vpraša svoje svetovalce: **Kaj ste naredili iz mojih narodov!?** Zdaj je čas, da se situacija brez ovinkov in prikrivanj pojasni vladarju in spominjamo se besed umrlega francoskega državnika Berryera, ki je enkrat v javni seji vladi Louis Philippa zaklical: „Rekši, da bodete Francijo osrečili s svojim liberalizmom, postali ste voditelji te dežele, — nujte — pokažite nam svoj liberalizem drugače nego v besedah, da ga bomo mogli soditi!“ Naj se ta sodba tudi v Avstriji stori, predno bo mogoč žalostni klic: Vse nepozno!

Listek.

Balkanski poluotok.

(Zemljepisne in najnovejše zgodovinske črtice o balkanskem ali grško-turškem poluotoku, spisal M. Mihaeljev.)

(Konec.)

Za kret častni, kiem se krsti,
Za kret častni i slobodu zlatno.
IV. Mažuranič.

Grška uporna vojna 1821—1827

IX.

Konečno so zaštitne vlasti mir napravile, se ve da potem, ko so se zarad bodočega obstanka Grške med seboj in s porto na tanko dogovorile. Od pogodbe 6. julija so se med seboj pogajale o prostranosti prihodnje Grške in Angleška je marca 1828 opravila, da ima grška kneževina obsegati pokrajine: Peloponez, (Moreo) Atiko, Beocijo, Tokis, Lokris, Negroponte (ali otok Evboea) in kykladne otoke in da naj sultanu vsakoleten poplatek 1 1/2 milijona turških pijastrov plačuje, pa oba sultan in Kapo d' Istrija sta ta predlog zavrgla. Ruski meč je slednjič diplomatični vozal, ki se ni dal razvozlati, razsekal. Ko je slavni Diebič Sabalkanski*) 1829 Turčiji drenopoljski mir narekoval, je moral sultan tudi popolno samostalnost Grške s znatno razširjenimi mejami pripoznati. Angleška, kteri ni to posebno dopadlo, je vendar le toliko še opraviti zamogla, da ima Grška le do Termopil in Aspropotama segati in Leopolda od Sachsen-Koburga apanažiranega angležkega kraljeviča za kralja dobiti. Ta vendar ni hotel krone sprejeti (1830), ako ne dobi Grška otoka Krete, — kjer so se še vedno Sfakjoti s Turki praskali — in boljših mej na kopnem. Ali angleško ministerstvo ni v to privolilo.

Med tem umorijo, kakor je bilo že omenjeno, Kapo d' Istrijo predsednika, vname se julijski punt na Francozkem (1830), vsled kterege je bil francozki kralj Karol X. pregnan (ki je 6. novembra 1836 v Gorici umrl) ter se za vlade Ludvik-Filipa razvije „srčno porazumljenje“ francoske in angleške vlade, in tako so tri zaštitne vlasti pogodbo 7. marca 1832 sklenile. Ta je odločila Otona bavarskega kraljeviča za grškega kralja, neko začasno vladarstvo zarad njegove maleletnosti, raztegnila meje do zalivov Arta in Volo,

*) Sabalkanski je dobil priimek od svojega cara zato, ker je prvi Balkan s svojo hrobro vojsko prekoratil.

in pripravila vsled poročstva treh zaštitnih vlasti novemu kraljestvu posojilo 60 milijonov frankov. 30. januarja 1833 prijadra mladi kralj s začasnim vladarstvom in 3.500 mož bavarških vojščakov pred Nauplijo, ter 6. februarja obhaja med ukanjem in živioklici svoj slovesni vhod.

Začasno vladarstvo (grof Armarsperg, državni svetovalca Maurer, poslanstveni svetovalca Abel, general Heidegger) so prevzeli neskončno težko nalogo; dežela je prišla namreč ob prebivalce, bila je od Turkov (ki so vse oljkina drevesa, glavni proizvod blagostanja uničili) opustošena, narod v stranke razcepljen, na noben red privajen, poln zavisti proti tujcem in latincem (zahodnim katoličanom) — in za namoček je bila nova država za samostalen obstanek očitno premajhna in prerevna, ter zarad tega je bila prav za prav na prihodnost odredjena, t. j. da se ima na turške stroške razprostrirati. Začasno vladarstvo je neredna krdela razpustilo, ter je s tem potrlo moč kape-tanov, bavarski vojščaki so bili kot posadka v vtrjenih mestih, uporna Majna je bila primorana h pokorščini, roparska krdela na turški meji so bila razkropljena in v istem času so se obéinske zadeve s svobodno municipalno ustavo vravnovale, uprava državnih dohodkov se je na novo ustanovila, redne in pravilne sodnije so se utemeljile, denarstvo se je tudi na novo vravnalo, zaslužne vojščake v osvobodivni vojni so z narodnim premoženjem obdarovali, cerkev je z napravo narodnega zbirališča s kraljem na čelu od carigradskega patriarha neodvisna postala, javni poduk in omika je začela napredovati in z neizrečenim trudom se je nekaj bataljov redne pehote in malo brodojve napravilo.

V obče je začasno vladarstvo mir vzdrževalo, zarad tega so se prebivalci množili, posebno ker se je mnogo Grkov iz Turčije naselilo, povzdigovalo se je poljedelstvo in vinoreja, posebno pa brodarstvo, nenavistne življe vendar le ni moglo vladarstvo odpraviti ali pomiriti, namreč vojaško stranko in velikaše. Prosto ljudstvo je hotelo red in mir imeti, pa je bilo nevoljno zarad nenavadnih oblik in čisto nove ustave, posebno se je gozdni postavi vpiralo, ter je pisano gledalo toliko tujcev, ki so bili zgolj služeb lačni Nemci v vojaških in mestnih službah; velikaši in odlični prvaki so hudo sovražili ohole tujce, ker so menili, da le njim državne in mestjanske službe slišijo, in tudi zato, ker so se službe brezobrazno in iz sebičnosti polastovali, negledé je li so za vse sposobni ali ne. Ta stranka se je kot ustavna ustanovila, kajti v resnici bi bilo taki zbormici, v kteri so morali prvaki naravno prevago imeti, mogoče, dá najboljšé sredstvo, zaničevane sebične tujce brže boljje v

Narodno gospodarstvo.

SLAVIJA.

Gospod Jan Ladislav Černý, poročnik „Slavije“, vzajemno-zavarovalne banke v Pragi, je že nastopil svoj urad kot prvi tajnik generalnega zastopa Slavije za dežele slovenskega jezika s sedežem v Ljubljani. S tem se začneja pri zas prvi kupčijski zavod te baže, ki je slovenski, za Slovanstvo sploh in za nas posebej jako važen. Važen za Slovanstvo zato, ker je prvi zavod, ki uresničuje idejo slovenske vzajemnosti na polji obrtnije in kupčije. Važen za nas, ker hitro osvobodil velik del ljudstva in posebno našega kupčijstva iz rok tujih akcionarnih zavodov, ki so jih nam urinili protinarodni klativitezi. Ker nimamo v ožji svoji slovenski domovini založnic, hranilnic, založilnih, pridobilnih in započtetnih društev, kakor bratje Čehoslovani, moramo, ako se hočemo osvoboditi iz rok nemškutarske in lahonske denarske aristokracije, podpirati take zavode, ki se širijo pri nas iz širje tedaj tudi naše slovenske domovine. Tak zavod je Slavija, vzajemna zavarovalnica v Pragi, ktero so založili in jo podpirajo imenitni česko-slovanski narodnjaki, kakor dr. Fr. Palacký, historiofraf česke kraljevine, Jurij knez z Lobkovic, grof Otokar Černin, Janez Skrejšovský, lastnik „Politike“ in „Pokroka“, dr. Fr. L. Chleborad, pisatelj in osnoveatelj česko-slovanskih delalskih društev itd. Slavija daje svoje zaloge na dobičke z eskomtovanjem bankinih menjic, s posojili na platežne papire, s posojili na sirtotinsko gotovost, s kupovanjem burzinih papirov, zemljišč itd., ter nam more dati popolno nagrado za drago uvero (kredit) tujih in nenarodnih zavodov. Tedaj je le na našem narodu ležeče, da temeljito podpira Slavijo z obilnim pristopovanjem. Delavnost Slavije je tako obširna, da je vsacemu mogoče, se nje kot ud udeležiti. Kakor sledi iz inserata, ki ga v denašnjem listu razglasujemo, so trije zavarovalni odbori, v katerih je Slavija jako znamenitih vspehov dosegla, in sicer: 1. zavarovanje za življenje, kakor preskrbljenje otrok, veno (dota) o ženitovanji, dohode itd.; 2. zavarovanje za smrt, kakor preskrbljenje vdov in sirotek in, 3. osnovanje društev za vzajemno podedovanje z načelom: združiti več oseb brez oglada na stan, starost, spol ali občanstvo, da bi bili vlogi za zavarovane ude pomnoženi, prvič z obresti in obresti od obresti, drugič z bankino kupčijo, in tretjič s podedovanjem po onih udih, ki zapuste svoje tirtatve v prid določene dobe pričakalih udov, ako so umrli pred si izgovorjeno dobo. Po sijajnem vspehu, kterega je Slavija dosegla v kratkem času svojega trajanja, bo razširila Slavija svoje delovanje, ter ima k temu tudi že dovoljenje, tako da začneja zdaj tudi v zavarovanji proti ognji in toči delati. Iz vsega srca voščimo bratom Čehom k prvemu temu kupčijskemu delu vseslovanskemu srečnem vspehu, ter upamo, da bo Slavija v kratkem tudi nam Jugoslovonom domač naroden zavod.

Da morejo naši bralci sami soditi, naj jim ponudimo v sledečem nekatere važneje paragrafe društvenih pravil:

Čl. 22. (Kdaj se začne družabništvo?): „Kdor se društvu oglasi, da hoče pristopiti, ima pravice in dolžnosti bankovnega družabnika od tistega hipa, kader on sam, ali če ni samovlasten, njegov zakoniti (postavni) zastopnik namestu njega od banke prejme polico.“

Čl. 25. (Dolžnosti družabnikom). a) Vsak družabnik je dolžan, premijo v odločnem času plačati v tisto bankovno blagajnico (kaso),

ktera je v polici imenovana. b) Premije se računijo po celih letih zavarovančeve starosti. Kar je leta izpod 6 mesecev, to se nič ne šteje; če je 6 mesecev ali više, šteje se za celo leto. c) Ker se premije računijo samo tako, kakor kaže, da bi utegnili biti resnici podobno, dolžan je vsak družabnik, doplačati, kolikor potreba pozneje morebiti pokaže. d) Vsak družabnik je dolžan vloge, ktere ga po teh pravilih zadenejo za stroške in izgube, plačati po razmerji svoje letne premije. e) To se ali plačuje v gotovini, ali tako, da se pomanjša zavarovana istina ali zavarovani dohodek. f) Vsak družabnik je dolžan, banki precej oznaniti, če premeni svoj navadni posel ali prebivališče. (§. 28. B. c. d. e., §. 29 a.)

Čl. 26. (Pravice družabnikov). a) Vsak družabnik, kteri je pet let zaporedoma v enem oddelku banke „Slavije“, ima delež na čistem dohodku tega oddelka, in sicer v tacem razmerji, v kakoršnem je dolžan priplačevati, česar bi nedostajalo (primanjkovalo). [§. 16. a., §. 25. d.] b) Vsacemu družabniku je na izvoljo dano, delež čistega dohodka ali vzeti v gotovini, ali ga pustiti, da potlej zato ali plačuje manjše premije ali da se mu poveča zavarovana istina. Vsak zavarovaneec se pozove z oznanilom, da pove, kam je obrniti njegov delež. Ako se kdo od dneva tega oznanila v 3 mesecih ne oglasi za svoj dobiček, tedaj se z njim ali poveča zavarovani znezek, ali se všteje v prvo naslednjo premijo. c) Vsak družabnik, kteri je že vsaj tri leta zdržema pri društvu, upravičen je, pomanjšati zavarovano istino ali zavarovani dohodek, da potlej ali nič ne, ali menaj plačuje premije; tudi je upravičen, polico banki prodati. Banka police nazaj kupuje po tistej ceni, ki je razvidna iz dotičnega razkazila, ktero družabnikom v pisarnici razgrneno leži. Police drugačnega zavarovanja se morejo sicer tudi nazaj prodati, a treba je da za vsako posebe zavarovaneec z banko dogovori pogoje, po katerih se to zgodi. d) Banka na tiste svoje police, ki so vsaj po 3 leta stare in še pravno veljavne ter pisane na tako istino, ktero je treba vsakakor izplačati, ali pri katerih je vračilo, drugače ugotovljeno, dovoljuje obrestno posojilo do tolicege zneska, za kolikoršen bi polico nazaj kupila. Voditeljstvo tacim posojilom na police od časa do časa ustanavlja obresti, in dolžniki se ne morejo vpirati, ako sklene obresti povikšati. Kader bi kdo obrestij ne plačal o pravem času, ima banka pravico, to stvar tako soditi, kakor bi se polica nazaj na prodaj ponujala, in to ponudbo v knjige vpisati. Če o tej priliki zavarovaneec ostane kak prebitek, bode mu o pravilih, predno zapade, hranjen skozi tri leta brez obrestij, da ga dene, kamor hoče. e) Za izgubljene ali pokažene police banka daje druge, vendar tist, kdor je imel polico, ktera je izgubljena ali pokažena, ako bi se njena pravost ne mogla neovržno dokazati, mora jo poprej dati umoriti (amortisovati), in plačati vse stroške za novo polico. f) Vsako že tri leta trpeče zavarovanje se more premeniti v ktero koli drugačno zavarovanje, ako se premeba da preračunati. Pogóje, na ktere se premeba dovoli, za vsako posebe določuje voditeljstvo, ktero ima tudi pravico, prošeno premebo odvrniti, da si ne pové, zakaj. g) Vsak družabnik, kteri deseže 85. leto svoje starosti, oproščen je plačila poznejših premij in vseh družih priplačil. Če družabnik za svojo smrt zavaruje istino, izplača se mu precej, kader izpolni 90. leto, tudi ako bi ta istina zavarovana bila na kako drugo osebo. Vendar če ima ta oseba res pravico do istine, tedaj se družabniku ne izplača. Tudi tak družabnik, kteri za svojo smrt komu na korist zavaruje dohodek, ima pravico, ta dohodek od izpolnjenega 90. leta dobivati do smrti. h) Samovlastni družabniki imajo pravico, občnega zbora se tako udeleževati, kakor ta pra-

njih „rajh“ nazaj zagnati. Armansperg je tedaj že zarad svojega in svojih pajdašev obstanka, kakor tudi njegov naslednik Rudhardt ustavni svobodi nasproti stopil, ako bi ne bila že prepričana, da je taka vladna oblika v revni in v stranke razcepljeni deželi skoraj nemogoča, in zarad tega sta se morala naslanjati na vojaško stranko (Kolokotrona, Grivasa, Tsavellasa itd.), ktera se je na tej poti v absolutno napravila. Angležka in Ruska ste se teh strank za svoj vpljiv ali v svojo korist posluževali.

X.

Angleška je podpirala ustavno stranko, tobože iz ljubezni do ustavnega načela, v resnici pa zato, ker je nameravala Grško v metež pripraviti in jo v njenem razvitku ovirati, kajti samostalna Grška bi jonske otoke*) neogiblivo k sebi vabila, in ako se Grška (tako so Angleži vsaj tedaj mislili) od časa do časa v metež ne pripravi, bi grško brodarstvo v trgovsko brodovje narastlo, in slednjič v pomorsko vlast, ktera bi angleške namere, ki jih ima do Egipta, Cipra in Krete, prekrizala. Nasproti je Ruska podpirala vojaško stranko, tudi ona uče močne grške države videti, kajti ta bi o razpadu turške države bizantinsko carstvo zopet ustanoviti poskušala. (Tako sanjajo Grki; heterija je tudi bila že svoje spletke od Balkana čez Peloponez in Kreto razširila.) Ruska pa hrepeni Bospor in Dardanele, ključne k črnemu morju in južni Rusiji za vsako ceno v svojo oblast dobiti. Za rusko politiko nima grška drugega namena, kot ta, da naj tiči kot v turškem telesu zasajen kol, kteri se po okoliščinah čedalje globokejši zarinito dá, ali pa med tem ko Ruska grške Slovane v podonavskih knježevinah in Bolgariji z nado popolnega osvobodjenja teši, naj ta posel, Turško od juga spodkopovati, opravlja Grška v Tesaliji, Epiru in Makedoniji. Pri takih razmerah ni čudo, ako si Ruska in Angleška v priliki svoje naloge zmenjajeta; ako je ena stranka vporna, pa je druga ravno zarad tega jim tim bolj udana. To stanje se tudi ni predrugačilo, ko je 1835 kralj vlado prevzel, in so 1837 zaničevani zunanji ministri in bavarski vojskački odšli, ravno tako malo tudi, ko je 1841 fanarjot Maurokordatos ministerski predsednik postal in se že dozdevalo, da je ustavna doba napočila. Množino nemških filhelenov so iz služeb odpravili in domu poslali,

pa število službo gladnih Grkov je bilo preveliko, da ni bilo mogoče vsem ustreči. Kralj tudi ni dolgo ministerstva obdržal, ter se je zopet poprejšnega vladarstvenega načina poprijel; zarad tega bukne v noči med 14—15. sept. 1841 vojaški punt, v kteri so poslanci zaštitnih vlad dovolili ali ga celo podpirali; kralj je bil primoran narodno skupščino na 13. novembra sklicati, ktera je tudi za nekoliko mesecev neko ustavo skovala. Se ve, da je bila po angleškem kopitu prikrojena, samo da grški državni glavari imajo biti grške nezedinjene cerkve, med tem ko je na Angleškem protestantovsko-anglikanske. Da je skupščina vse Nemce (z malo izjemko) in s črno nevhvaleznostjo (tako saj menijo Nemci!) proč poslala, to se razume samo ob sebi, kajti vedela je že tudi zakaj! S svojimi dvemi zbornicami je pa Grška le dve zlo si protivni stranki dobila; od strank nadražena skupščina si ja zbrala zdaj ministerstvo Matakas (pod ruskim vpljivom) zdaj zopet Maurokordatos (pod angleškim), slednjič oni od Koletta, ki se je na Francozko upiralo, kajti ta vlast se je Grški najbolj dobrohotno skazovala, in sleherni mala pomorska sila je zveznica Francoske proti Angleški. Zarad tega je angleški poslanec Lynos 1847 Grško v neko presneto spletko s Turčijo pripravil; turški poslanec Musuros (fanarjot) ni dovolil nekemu kraljevemu pobočniku Karastasu (kapetan, ki se je v vojni protu Turkom odlikoval) potnega lista za potovanje v Carigrad, in neke razžaljive besede kralja Otona so fanarjota po podpihanju omenjenega angleškega poslanca še bolj razkačile; te so se zvedele tudi v Serailu (turškemu dvoru) ter so vzrokovale, da je Turška grško trgovino v tesne vojnice pripravila. Neki sultanov list (Abdal Medžid je sledil 1839 umrlemu Mahudu II. še le 16 let star) na Otona je ostal brez učinka (vspeha), zato je sultan zahteval, v dvakrat 24 urah da naj grška vlada izreče, da obžaluje oni primerljaj, k čemur se pa nista mogla kralj in Koletti odločiti. Koletti je hnalil za tem umrl, in novo ministerstvo (pod ruskim vpljivom) je nek imenovani primerljaj v prav nježnej obliki izgovarjalo, in da se je sultan s tem rahlim izgovorom zadovoljil, za to je poskrbel ondašnji ruski poslanec.

Neka druga nepremišljenost grške vlade 1849 ji je še večjo škodo učinila; dva angleška podložnika neki Finlay, kteri je delal propagando za protestantovsko vero in Pacifiko, rojen portugalski jud, sta vsled ljudskih hrupov v neko škodo prišla, pa na njuna odškodovalna zahteranja se ni ozirala grška vlada. Pritožita se pri lord Palmerstonu ministru znanjih zadev, (od Nemcev tudi lord „Feuerbrand“ imenovan, umrl 1865) ki je zdajci proti

*) Vendar je angleška vlada, kteri so bili prebivalci jonskih otokov vedno protivni, tiste novoizvoljenemu kralju Juriju I. 1864 brezplačno in velikodušno izročila, ter zarad tega ni niti njena čast niti njena moč nobene škoda trpela, ampak liberalna Evropa jo je zato zlo hvalila.

vila določajo, ter voliti in voljeni biti. Za nesamovlastne in za pravne (moralne) osebe imajo to pravico njih zakoniti (postavni) zastopniki, kateri vendar ne morejo biti voljeni.

Dopisi.

Iz Ljubljane, 28. nov. [Izv. dop.] Kakor je videti so celjski sodniki v dec. ustavi še dosti slabše informirani, nego ljubljanski, kajti njim je že tisočkrat navedeni §. 19. toliko znan, kakor nam španske vasi. Ko je imel nedavno v Ljubljani nek slovenski list tiskovno pravdo, obranavalo se je slovenski vsaj ustmeno; Vi pa v zadnji pravdi še tega niste mogli doseči in — kakor se vidi — mislijo Vaše slovenske napake (ako so napake) soditi tudi sedaj po nemški. Tega ne smete nikakor dopustiti. Ako drž. pravdnik ne ume slovenski, kako nekje je umel najti napake? V Ljubljani ni bil eden porotnikov zmožen slovenščine, zato ga je drž. pravnik odstranil. Ker stoji Celje ravno tako natrdi slov. zemlji kakor Ljubljana, smete pač ravno kaj takega s popolno pravico tudi Vi od celjskega drž. pravdnika tirjati, kar je storil ljublj. iz lastnega nagiba. Čuden slučaj je pa vsakako, da Vas, ki se drznete boriti le za pravice, ki nam jih itak garantira ustava, pokladati in iti s svojimi soveti na roke vladi in razjasniti le to, kar nas tlačiti in mrzi ter podati način, kako bi se pridobila slovenska srca in vdanost, da Vas, ki naznanjate vladi grešnike, ki so se zakrivilo zoper ustavo, silijo na zatoženi stol celjski sodniki ravno v tistem preblaznem mesecu, v kojem nam se je razupita prostost podelila. — Veselimo se toraj, da bo te čudne svobode že kmalo konec!

Medtem ko se po celi Sloveniji narodna zavest vzbuja in širi, spi Ljubljana — srce Slovenije — spanje pravičnega; delovanje na narodno-političnem polju je popolno prestalo. Imamo sicer narodno-politično društvo „Slovenijo“, a počiva tako mirno, da so jeli že družniki sami popraševati, če društvo še obstoji ali ne. Na Štírskem in drugih slov. pokrajinah so jeli nabirati rodoljubi blagodarne doneske za Janežičev in Jenkov spominke, a Ljubljana se ne gane. Govorilo se je za pričetka o nemem odboru, ki bi spodbujal častitelje in prijatelje ranjelih in nabiral doneske, pa vse je zapalo. Marsikdo iz čitalničnega „unterhaus“ dal bi še kaj, ko bi vedel komu in ko bi se ne bal prezrele politike v „oberhaus“. Na Dunaji se napravljajo prvemu našemu pesniku na čast slovesne besede, Ljubljana se kaj takega le posmehuje. V Mariboru, Trstu itd. vidijo rodoljubi potrebo slov. političnega časopisa; celo na Dunaji bo z novim letom boje jel izhajati slov. beletristični list; a v Ljubljani zadostujejo vsem narodnim potrebam stare „Novice.“ Bog daj, da bi se z novim letom spremenilo tudi v Ljubljani kaj na bolje!

Moja opazka o bolniku ljublj. bolnice, v št. 134. „Slov. Naroda“ je nagnila dr. Keesbacherja k čeli dolgi polemiki v „Tagblattu.“ Ovrigel mi ni nič, zato mu tudi nisem mislil odgovarjati; mislil je pa menda, da bo sporočilo zaradi tega veljavnejše, če ga prinese „Tgb.“ in verjetneje, če ga piše med. doktor sam. Na vse to bi mu toraj ne bil odgovarjal. A g. doktor nam v sobotnem Tagblattovem listku tudi naznanja, da opravlja službo zdravnika za zavarovalno društvo „Häsa“ na Kranjskem že od 31. julija t. l., ter hoče priliti „Slov. Narodu“ malo olja, ker je pisal, da ga njegovi kolegi niso društvu posebno priporočili. Da ga niso priporočili, je istina; če je pa na posled službo vendar le dobil, naj se pa zahvali tistemu konšt. advokatu, ki ga je društvu priporočal. Če pa dr. Keesbacher od nas tirja, naj nikar

grški vladi tako govoriti začel, kakor le neprenesljivi napuh govoriti zamore; tako jo je grajal, kakor ne bi smel noben državni minister druge vlade grajati, ker jo pred svetom preveč ponižuje. Grška vlada se je branila „angleško nogo“ poljubiti, ktera jo je ravno kar sunila, vsled tega je angleško brodovje grške ladje odvezlo, zasedlo grška pristanišča, in vrh tega je zahteval Palmerston še neke male otoke ob peloponeški obali, češ, da so nekaj jonskemu otoku Cerigu slišali (jan 1850).

Tu posreduje francoska vlada (tačas kot republika s predsednikom sedanjim Napoleonom III.) odmeri Pacifiku dostatno odškodovanje, pregovori Palmerstona, da odstopi od zahtevanja onih otokov, in on odjenja, ker se ni hotel Francozki zameriti. On je bil s tem zadovoljen, da je le grški trgovini zadal udarec, ktereja je leta in leta občutila. Vsem metezem vkljub je še štelo grško tržno pomorstvo 3.800 ladij z 15.000 mornarjev; grška ni hotla kruljeva ostati, čeravno je to angleška korist zahtevala.

Pa kralj Oton ni bil srečen s svojimi vedno spremembam podvrženimi vladnimi sistemi; zarote so sa ponavljale od leta do leta, dokler se niso vse stranke z vojaško vred združile in po nekrvavem puntu kralja, ravno po jonskih otokih potujočega (oktobra 1862) v narodni skupščini od vlade odstavile, kateri se je vsled tega po 27 letnem vladanju zopet na svoj dom na Bavarsko vrnil.

Naslednje leto si zvolijo Grki mladega kraljeviča iz danske kraljeve rodbine po imenu Jurija I. za svojega kralja. Bode li on bolj srečen, kot njegov predhodnik, in bode li že on pri razmotanju in rešenju vzhodnega vprašanja sodeloval, to nas bo še le prihodnost učila. Plašna diplomacija sicer tisto odlaga od leta do let, pa odloženo ni odpravljeno! Polumesec mora prej ali slej otemneti in potem bo še le na balkanskem polotoku zasvitala zarja svobode in boljše bodočnosti tlačenim slovanskem narodom. Zarad tega žalostnega stanja Slovanov na Turškem prepeva naš vrlji jugoslovanski pesnik:

„Svemü svetu svitje zora,
Kod Balkan nije dana,
U sried gorciéh suzah mora
Gori, gori ljuta rana,
Kuju robstvo zadade!“

samo ne kričimo, da on ni dober zdravnik, ampak naj dokažemo s fakti, mu to kaj lahko dokažemo, ako omenjamo le en faktum, n. pr., kako je peljal nekaj primarij ljublj. dež. norišče neko žensko iz „irrenhaus“ v „gebärhaus“ ktero so mu pa — teneatis risum — vsmiljene (to pot neumisljene sestre pritrirale še tist dan nazaj. Non omnis doctor doctus est!

Od gorénje Savine. [Izv. dop.] 29. listopada so učitelji gornje-graškega okraja volili svojega zastopnika v okrajni šolski odbor in izvolili kakor je bilo pričakovati g. Jakoba Škoflek mozirskega učitelja. Kako pa to, da je bila še le zdaj ta volitev, med tem ko že drugi okraji cele mesence svoje zastopnike imajo. Bila je tudi tukaj v šolskih počitnicah volitev pod nadzorništvom g. Krajnca iz Maribora, pri kateri sta pa le dva učitelja nazoča bila, ter eden drugega volila; dva sta pa pisмено svojo izostajo opravičila in ob enem oba g. Škoflek-a volila. Ali zdaj nadzornik svojo oblast pokaže, pismente volitve — ker so bile brez koleka — zavrže in brevi manu g. Červ-a potrdi. Ker g. Červ, kakor pravijo, ni naroden in nepostavno izvoljen bil, so zoper njegovo volitev protestirali, ktera je akoravno že potrjena, ovržena in tako so 29. drugič volili in zaželenega izvolili. Do tod vse prav. Po volitvi je bili seja okrajnega šolskega odbora. Tukaj so pa gospodje od same narodnosti nerodni postali, ter nemško špraho pri celi seji drobili. Gospodje! ako hočete da bojo zanaprej vaši sklepi veljavni, si morete tolmača najeti, ker slovenski načete zborovati, kajti v vaši sredi sedijo tudi možje, ki niso z nemškim duhom napolnjeni in kateri hočejo in tudi pravico imajo tirjati, da se tako zboruje, da vsi z asto pijo.

Politični razgled.

Za odpiranje državnega zbora cesarju baje dve osnovi prestolnega govora predloženi. Enega teh govorov je izdelal grof Taaffe potem ko se je pogovoril z nekterimi veljavnimi osebnostimi, ki so bile dozdej v opoziciji. — Če se to potrdi, pravi „N. fr. Pr.“, parlamentarno ministerstvo ne more več uradovati. — Verjetno je celo, ker Taaffe je šel v Trst pričakovat cesarja.

V vladnih krogih je zdaj glavno vprašanje, kaj storiti proti Boke-ljem. Ena stranka tirja, da se mora južne Dalmatince z orožjem pokoriti, ter da se v ta namen tudi njim v hrbtu ležeča Črnagora napade. Druga stranka hoče z lepo mir narediti.

Čehi so pri mestnih volitvah zopet slavno zmagali po vsem mestu Pragi, kjer so kandidate postavili. To je zopet lepo znamenje, kaj premora doma narodna stranka, ako je neustrašna in delavna, ter si ne stavi polo- vičnih programov.

Iz Dalmacije ni nič novega zaznamovati. „Politik“ govori o pobitji c. k. vojske in pravi: Po besedah Auerspergovih je bila vojska tepena zato, ker je imela „surove, da, živinske (bestialne)“ nasprotnike. To je tem bolj ginljivo, ker sta rahločutna gg. Wagner in Auersperg „bestialne“ nasprot- nike tako ljubo z vislicami traktirala.

V ogerskem državnem zboru je odgovoril minister — Eötvös na interpelacije o Dalmaciji, in rekel, da je nemogoče odkriti vse, kar vlada namerava, ker bi sicer v nevarnosti bile vladne namere. Ogerski regimenti, pravi, pa morajo rabiti se v Dalmaciji že po pragmatični sankciji in ker se morejo imeti tudi notranji sovražniki po postavi leta 1867 za vzajemno zadevo.

Turški sultan je 29. egiptovskemu podkralju odposlal „ferman“ v katerem odločno tirja, da se popolnoma podvrže tirjatvam. Če se ne podvrže, in ta ferman po vsem Egiptu ne razglasi, žuga ga sultan odstaviti.

Iz Peterburga se piše: Ruski vladni časopisi se niti ne zmenijo za vik dunajskih listov, ki pridigujejo križarsko vojsko proti Rusiji iz povoda dalmatinskega upora. — Kar se tiče Črnogore, ktero bi nekteri avstrijsko-turški državniki radi z zemljevida izbrisali, mislijo tukaj, da bode tudi Francoska na strani Rusije stala, ki ne bode tega nikdar dovolila. Avstrija bode najbrž ostala na lastnem polju in tako se mir ne bo kalil.

Francoski cesar je zbornico odprl s prestolnim govorom, v kterem pravi: Ni lahko na Francoskem pravilno in mirno vpeljati svobodo. Nekaj dni je bilo videti strastno postopanje. Pa zdrava pamet je v javnosti premagala in utrdila poslopje. Brez ovinkov se mora vedeti, kaj je volja dežele. Francosko hoče svobodo, pa z redom. Za red sem jaz porok. Pomagajte mi, gospodje, rešiti svobodo! Zato se držimo tako daleč proč od nazadništva, kakor od revolucije. . . Kar bodo vam ministri predložili, da sklenete, ima zares liberalno lice. (Potem se nekaj malih svoboščin našteva.) Vse tuje oblasti so prijazne Francoski, vse želi mirú. Vse dela za omiko in napredek. V postavodajni zbornici je levica stavila nekaj predlogov, ktere je minister kot neustavne odbil. Raspil je med velicim hrupom predlagal, naj se minister notranjega na tožno klop dne, ker je morije počenjal.

Razne stvari.

* (Konečna obravnava). Pretekli torek se je pred okrajno sodnijo mariborsko in javni seji obravnavala pravda g. dra. Dominkuša proti g. Fricu Brandstetterju zaradi žaljene časti. G. dr. Dominkuš si je bil za zastopnika izvolil g. dr. Neumaierja iz Gradca, zatoženca je zagovarjal g. dr. Holcinger. Sodnik je bil g. adjunkt Šalamun. Zarad premožega materijala se sedba še ni izrekla. Pridržujemo si za prihodnjič obširneje poročilo. Deneš pa naj že izrečemo, da se je g. Brandstetterju, ki je kakor po navadi prav mnogo in dostikrat govoril, a malo povedal, njegov zagovor s svedoki prav slabo obnesel, dasiravno si je bil svedokov celo s Celja nekoliko pripeljal. Brandstetterjeve svedoke je bil vse ali zapustil spomin, ali so se oni večer, ko je Brandstetter izrekel žaljivo besedo, da je g. dr. Dominkuš hi-

navec in odpadnik, več pečali z Götzovim golašem, kakor z Brandstetterjevimi govori, tako da nobeden ni vedel nič pozitivnega in odločnega povedati. Svedoki g. dra. Dominkuša pa so vsi skoraj enako glaseče in z vidnim prepričanjem izpovedavali, da je obtoženeec rabil one žaljive besede. Če bo g. Brandstetter po vsem tem — kar je pričakovati — obsojen, imel je ta dan eno veselje, kterega do zdaj v Mariboru ni doživel: pri svojih „govorih“ (če se morejo zapričete, a malokdaj dovršene periode tako imenovati) je videl okolo sebe mnogobrojno in omikano občinstvo, med tem ko mora navadno govoriti — praznim stenam! G. dr. Dominkuš pa bi imel — ko bi proti vsaki umljivi mogočnosti g. Brandstetter bil tudi za nekrivega spoznan — zadostilo, da je bil enkrat njegov nasprotnik naslikan takšen, kakoršen je v resnici.

* (G. Valentin Kermavner), Slovenec iz Brezovice pri Ljubljani, od leta 1860. profesor klasične filologije v Črnovicah v Bukovini je imenovan za rednega profesorja na celjski gimnaziji.

* (Z Dunaja) se nam naznanja: Zadnjič sem vam pisal, da so tukajšnji magjarski dijaki poklicali Slovane na pomoč, da bi tako združeni akademski „leseverein“ iztrgali prusofilom in nemškimi židom iz rok. Slovani, posebno Slovenci in Hrvatje, so radi sprejeli ta poziv, misleči, da jim bo vendar obveljalo, akademsko čitalnico, ta velikonemški klub tako reformirati, kakor zahteva osnovna listina, po kateri ima „leseverein“ biti središče vseh akademikov, a ne samo pruso-židovske klike. Pa kmalu so se prepričali, da Magjari hočejo z našo pomočjo „leseverein“ — pomagjariti, Slovane pa ravno tako zaničevati in prezirati, kakor zdaj Nemci. Obrnili smo jim torej hrbet, ter Magjare, kterim so naša narodna zahtevanja „nationalitätenschwindel“, prepustili njihovi prenapetosti in oholosti, „leseverein“ pa nemškimi „buršem“ in židom.

* (Sueški kanal), zarad kterega je menda naš cesar v vzhod potoval, ni tako posebno izvrstno napravljen, kakor nekteri vladam prijazni listi hote svet nalagati. Angleški in celo francoski listi naštevajo barke, ki so v pesku običale in niso mogle naprej. Inženir Lesseps boče imel še mnogo posla, predno svoje drago delo zvrši.

* (Posnemajmo!) Na Dunaji se je v najnovejšem času osnovalo društvo, ki namerava „varovati“ nemško-narodne interese v Avstriji, posebno v slovanskih deželah. Določno se povdarja, da to društvo ne boče enako ustavoljubnim društvom, da boče torej branilo nemštvo med Slovani (torej pač tudi nemškutarstvo). Take prikazni so važne za nas in nas mo-

rajo spodbujati h krepki narodni delavnosti. Najprvo vse za domovino in narodnost, vsa druga, še tako nasprotna vprašanja pri nas niso v prvi vrsti. Kader bomo gotovi, da je našo slovanstvo zavarovano, potem dalje govorimo. Naprej! Če delajo nasprotniki, delajmo mi dvojno.

* (Ponarejen duhovnik.) V Gradcu so zaprli nekega človeka, ki se je izdal za duhovnika in se je kot tacega tudi z napačnim popotnim listom skazoval. Maševal je ta mož (svojega rokodelstva brivec in pozneje točaj) v Ljubljani, v Gorici, v Gradcu itd. ter sleparil za denar, kjer se je dalo.

* (Avstrijska svoboda.) Nemci se eden družemu radi nalazejo, kako strašno svobodni da so pod denašnjim ministerstvom. Pa lepo skušnjo so naredili nemški delavci v Gradcu. Nek Maher je grajal postavo, ki prepoveduje, da ljudje menj nego 24 let stari ne smejo biti udje kacega političnega društva, dasiravno so 16 letni mladeniči že na prestolih sedeli in kraljestva vladali. To je gola istina, a c. k. komisar je zbor delavcev zavoljo teh besedi razpustil. Ravno tako se je bil v Mariboru prepovedal zbor tukajšnih „socialdemokratov“, češ, da so te baže ljudje in njih pogovori državi nevarni. Nemci bodo s časom sami prepričali se, kakošen okus ima ta naša novoerična svoboda.

* (Proti dr. Sladkovskemu), kot prvosedniku in drugim odbornikom razpuščenega društva „Slov. Lipa“, je bila ravno pred volitvami začeta pravda od c. kr. dež. pravništva. Da je bil ta c. kr. korak samo poskušanje „vpljivati“ proti narodnim volitvam, pokazalo se je zdaj, ko je drž. pravnik tožbo opustil.

Dr. DRAGOTIN BREZNIK,

odvetnik v Ptuj,

naznanja, da ima pisarno v svoji hiši, br. 89 natrgu.

(3)

Izpisek iz vodstvenega sporočila „Slavije“,

o stanju delovanja banke po §. 36 občnih pravil predložen njenemu odboru.

Do 15. novembra l. l. je imela „Slavija“ 4974 oglasov z listino 3.265000 gld. a. v.

Iz tega je bilo do istega dne

odpravljenno					zrušeno				v veljavnosti obdržano			
V I. odbora, t. j. zavarovanje za življenje	police	upisane ali zavarovane istine (kapitala)	vlog ali zavarovalnine	postranskih plačil	police	upisane ali zavarovane istine (kapitala)	vlog ali zavarovalnine	postranskih plačil	police	upisane ali zavarovane istine (kapitala)	vlog ali zavarovalnine	postranskih plačil
	108	98.000 gld. a. v.	1991 gl. 27 kr.	129 gld. 27 kr.	17	16.000 gld.	304 gl. 88 kr.	15 gl. 20 kr.	86	77.000 gld.	1686 gl. 88 kr.	114 gl. 06 kr.
V II. odboru, t. j. zavarovanje za smrt	2185	1.400.285 „	26846 „ 40 „	3256 „ 19 „	87	58.105 „	951 „ 44 „	64 „ 05 „	2098	1.342.030 „	25804 „ 96 „	3192 „ 14 „
V III. odboru, t. j. v društvi vzajemnega podedovanja	1942	1.217.588 „	57912 „ 50 „	3287 „ — „	68	46.505 „	2147 „ 50 „	67 „ — „	1874	1.171.130 „	55765 „ — „	3220 „ — „
Skupaj v vseh treh	4280	2.711.020 „	86750 „ 66 „	6672 „ 46 „	172	120.610 „	3408 „ 82 „	146 „ 26 „	4058	2.590.410 „	83846 „ 84 „	6526 „ 20 „

Navedene številke so zraven dokaz o napredku v vredovanju banke. Kajti 30. septembra l. l. je bilo število odpravljenih polic 1965, z upisano in zavarovano listino 2.711.020 gld. Ne celo v dveh mesecih je bilo tedaj odpravljenih 2335 polic, z upisano in zavarovano listino 1.39.6550 gld., k čemur je bilo se ve da treba naj večjega truga delajočih sil.

Ta znatni vseh šestmesečne delavnosti mladega domovinskega zavoda bodo ocenili gg. udje njegovi naj bolje, ako omenimo, da mnogo starše zavarovalnice, ki tudi na vzajemnosti spočivajo in se štejejo mod naj trdnješe in naj bolj razširjene, večjega vspeha niso dosegle v več letih svoje delavnosti.

Da ta sijajni vseh ni nasledek hipnega navdušenja za národni zavod, temveč sad zdravega drevesa, ki dan na dan mogočneje razširja svoje korenike, sledi iz sledeče primere:

20. oktobra l. l. je imela „Slavija“ 3557 oglasov na listino 2.479580 gld. a. v. in 15. novembra je pa dosegla že 4974 oglasov z listino 3.265.870 gld. a. v. **Narastlo je tedaj le v zadnjem ne celomesečnem času 1417 oglasov na listino 786.290 gld. a. v.**

V PRAGI, 26. novembra 1869.

J. M. Šary,
predsednik.

Fr. Novák,
generalni tajnik.

JUDr. F. L. Chleborad,
glavni vodja.

Karel Židlicky,
nam. preda.

J. Svoboda,
računovodja.

Gori navedeni izkaz soglaša popolnoma z računskimi in manipulačnimi knjigami.

Jože Urban,
revizor.

Emil Hrabal,
revizor.

Oglase v gori omenjene zavarovalne odbore, kakor tudi prošnje za zastopovalske službe sprejmlja in vsako zaželeno pojasnilo poslužno podaja

glavni zastop za Kranjsko, Štirsko, Koroško in Primorje v Ljubljani,

špitalske ulice, št. 269.

Jan Ladislav Černy,

1. tajnik.